דהא עצים. פשוטי כלי עץ לא מקבלי טומאה: **ורבי אמר אלטריך.** כלומר אע"ג דליף טומאה דגופיה מטומאה דלאו גופיה לדבר הרשות מולוה הכהן אלטריך ביום הראות בו: **אבל טומאה דגופיה אימא לא.** דלא יליף טומאה דגופיה מטומאה דלאו גופיה לדבר הרשות מולוה הכהן דהוה אמינא חידוש הוא קמ"ל וביום הראות דהיינו טומאה דגופיה דממתינין לו לדבר מצוה והואיל ואשכחן דממתינין לו לטומאה דגופיה מיהא לדבר מצוה אית ליה נמי כח למילף מולוה הכהן דממתינין לטומאה דגופיה לדבר הרשות נמי אף על גב דחידוש הוא: **כולה קרא יתירא.** כלומר כולה תיבה דביום הראות קרא יתירא: **מראה עיני הכהן.** משמע ביום שיכול לראות: **לי ולא לאורי.** שאין צריך לאור הנר דהיינו ביום ובההוא שעתא נמי ובא הכהן אלמא דאין רואין אלא ביום: **קמ"ל.** וביום הראות בו דבו היינו טומאה דגופיה: **מתני' מלקט אדם עצמות אביו ואמו.** ומוליכן למקום אחר לקוברן בקברות אבותם: **מפני ששמחה היא לו.** שקוברן בקברי אבותיו ולא מלטער במועד: **ר' יוסי אומר.** לא ילקט מפני שאבל הוא לו: **לא יערער על מתו.** אם מת לו מת חדש או חדשים קודם המועד. לא יערער מפרס בגמ' כד הדר ספדנא במערבא כלומר שלא ישכור ספדן לחזור על קרוביו לומר בכו עמי כל מרי נפש: **לא יספידנו.** שאם מת לו מת בתוך שלשים יום לפני הרגל לא ישכור ספדן להספידו ושלשים יום אתרוייהו קאי וטעמא דשלשים יום מפרש בגמ': **גמ' הרי הוא מתאבל עליהן.** וקשיא לרבי מאיר דאמר מפני ששמחה היא לו: **אפילו צרורין בסדינו.** שאינו מלקטן ואינו רואה אותן הרי זה מתאבל כל זמן שלא נקברו: **מפני ששמחת הרגל עליו.** כלומר הרבה הוא עוסק בשמחת הרגל ואינו מלטער במלקט עצמות אביו ואמו: **יבכון עמיה.** (אפילו) הכי אסור למימר במועד היינו לא יעורר על מתו: **אמר רב (נחמן) מעשה בו.** כלומר שהיו לו מעות מזומנין לצורך לעלות לרגל ונתנתן אשתו להספדנים ונמנע מלעלות לרגל: לפי

דהא עצים ואבנים בעלמא לא מטמאו והכא מטמאו ורבי אמר אצטריך דאי כתב רחמנא וביום הראות בו הוה אמינא לדבר מצוה אין לדבר הרשות לא כתב רחמנא וצוה הכהן ואי כתב רחמנא וצוה הכהן הוה אמינא הני אין דלאו טומאה דגופיה אבל טומאה דגופיה אימא מיחזא חזיא ליה צריכא אמר מר יש יום שאתה רואה בו ויש יום שאי אתה רואה בו מאי משמע אמר אביי א"כ ליכתוב רחמנא ביום מאי וביום שמע מינה יש יום שאתה רואה בו ויש יום שאי אתה רואה בו ואביי ההוא מיבעי ליה [א] ביום ולא בלילה ורבא ביום ולא בלילה מנא ליה נפקא ליה [1] מלכל מראה עיני הכהן ואביי ההוא מיבעי ליה [ב] למעוטי סומא באחת מעיניו ורבא נמי מיבעי ליה להכי אין הכי נמי ואלא ביום ולא בלילה מנא ליה נפקא ליה [2] מכנגע נראה לי בבית לי ולא לאורי ואביי אי מהתם הוה אמינא הני מילי טומאה דלאו דגופיה אבל טומאה דגופיה אפילו לאורו נמי קא משמע לן: **מתני' ועוד אמר ר' מאיר מלקט אדם עצמות אביו ואמו מפני ששמחה היא לו ר' יוסי אומר [ג] אבל הוא לו [ד] לא יעורר אדם על מתו ולא יספידנו קודם לרגל שלשים יום: **גמ'** ורמינהו [ה] המלקט עצמות אביו ואמו הרי זה מתאבל עליהם כל היום ולערב אין מתאבל עליהן ואמר רב חסדא [ו] אפילו צרורין לו בסדינו אמר אביי אימא מפני ששמחת הרגל עליו: ולא יערער על מתו: מאי לא יערער על מתו אמר רב כד הדר ספדנא במערבא אמרי יבכון עמיה כל מרירי ליבא: קודם הרגל שלשים יום: מאי שנא שלשים יום אמר רב כהנא [ז] אמר רב יהודה אמר רב מעשה באדם אחד שכינס מעות לעלות לרגל ובא ספדן ועמד על פתח ביתו ונטלתן אשתו ונתנתן לו ונמנע ולא עלה באותה שעה אמרו לא יעורר על מתו ולא יספידנו קודם לרגל שלשים יום ושמואל אמר לפי**

דהא עצים ואבנים לא מטמאו. ואפ"ה מטמאו כאן עצים ואבנים לאו דוקא דהא תנן במסכת נגעים (פי"ב מ"ה) לרבי יהודה אפילו חבילי קש וחבילי תבן וא"כ צריך לומר א] דרבי נמי מודה לר' יהודה וכן משמע מדלא מסיק דרבי סבר לה כר' שמעון דפליג התם: **מאי** וביום יש יום שאתה רואה. משמע לאביי דר' יהודה דריש וי"ו וכן פ"ק דסנהדרין (דף יד. ושם) גבי שופטיך ופ' אלו מלאות (ב"מ דף כז.) גבי ומלאת וקשה איהו גופיה לא דריש וי"ו דוקא המר ימיר בפ"ק דתמורה (דף ב:) ובסוף פרק טרף בקלפי (יומא ד' מה.) גבי והאש ושמא דריש ליה לדרשה אחרינא מיהו הכא קשה טפי כיון דר' יהודה דריש וי"ו מאי טעמא לא אמר רבא דהכא נמי דריש וי"ו למה חולק על אביי היה לו להזכירה ושמא רבא קאמר אפילו לא דריש ר' יהודה וי"ו הכא להאי דרשה יש לישבה [ג]:

נפקא ליה מכנגע נראה לי ולא לאורי. תימה דהא לעיל אמר רבא לר' יהודה חידוש הוא ולא גמרינן מיניה [ב] ולפירוש שפירש דרבי יהודה לטעמיה דמלריך ופינו בעליס ובאבנים ניחא דלענין פינו דוקא חידוש ועי"ל כיון דלאורו (ג) אינו יכול לראות בלא נר א"כ פוסל מטעם ראיה יש לנו ללמוד הימנו כיון דחזינן דבעלמא נמי אשכחנא קפידא בראיה טפי מעולי רגליס [ד] דבעינן שתי עיניס ובעינן נמי שלא יהא יוס המעונן ותימה דהכא משמע דבא ממעטן לילה מהאי קרא ובפ' אחד דיני ממונות (סנהדרין ד' לד: ושם) מייתי קרא וביום הראות בו והיינו כאביי (ב) וי"ל דאורחיה דהש"ס (ה) לאתויי דרשות הפשוטים יותר ושמא אי לא כתב כנגע נראה לי הוה מוקמינן וביום הראות למעוטי לילה וכן בפ"ב דמגילה (דף כ.) ולא מוהלין אלא ביום דריש התם מביום השמיני ביום ולא בלילה ובפ' ר' אליעזר דמילה (שבת קלב. ושם) דריש מיניה ביום אפילו בשבת ומבן שמונת ימים דרשינן ימים ולא לילות ובפ' [ו] המובל (ב"ק דף פז.) מייתי שבח נעוריס לאביה מבנעוריה בית אביה ובריש פ"ק דקדושין (דף ג:) מוקי לה בהפרת נדריס דוקא ושבח נעוריס נפקי מוכי ימכור וגו' וכן בפ' קמא דקדושין (ג: יד.) מייתי ספר כורתה ואין דבר אחר כורתה מספר כריתות ובפרק [המביא גט] (גיטין דף כא:) מפקי לה רבנן מוכתב לה [ה] וספר כריתות אלטריך לדרשה אחרינא ומיהו תימה היאך נוכל לישב הסוגיא דפרק אחד דיני ממונות (סנהדרין דף לד:) אליבא דרבא דמייתי לה התם למיגמר דין ביום מנגעים ובשלמא אי מייתי מוביום הראות בו מצינו לאוקמי בגמר דין אלא כנגע [ג] נראה לי היינו תחילת דין [ז] ואביי דאמר אי מהתם הני מילי דטומאה אלא דגופיה [ח] וקיימא פירכא דלעיל דמגופי' ואילטריך וביום הראות והא אית ליה לאביי משמעות כו' עד לא דריס ומופינו הוי דריס ליה נמי שפיר ע"כ גרא' לי כל"ל וכ"ה בחילופי גרסאות, ה) [וע"ע מוס' סנהדרין כז. ד"ה אין לך],

תורה אור השלם

1. וְאִם פָּרוֹחַ תִּפְרַח הַצָּרַעַת בָּעוֹר וְכִסְּתָה הַצָּרַעַת אֶת כָּל עוֹר הַנֶּגַע מֵרֹאשׁוֹ וְעַד רַגְלָיו לְכָל מַרְאֵה עֵינֵי הַכֹּהֵן:
ויקרא יג יב

2. וּבָא אֲשֶׁר לוֹ הַבַּיִת וְהִגִּיד לַכֹּהֵן לֵאמֹר כְּנֶגַע נִרְאָה לִי בַּבָּיִת:
ויקרא יד לה

גליון הש"ם

תוס' ד"ה נפקא ליה וכו' **וספר כריתות אצטריך** לדרשה אחרינא. וע"ע מוס' זבחים דף קיז ע"א ד"ה והתורה וכריתות דף טו ע"א מוס' ד"ה ערות:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוס' ד"ה דהא וכו' דרבי נמי מודה לר' יהודה. נ"ב עי' במ"ל פי"ד מהלכות טומאת צרעת הלכה ד ודוק: **ב]** ד"ה נפקא לי' וכו' ולפי' שפי' דר"י לטעמיה דמלריך ופינו בעלים ובאבנים ניחא. נ"ב עיין במ"ל הנ"ל: **ג]** **בא"ד** נ"ל הייגו תחלת דין. נ"ב כאן הס"ד ואח"כ מתחיל הדיבור ואביי וכו'. וכ"כ בס' שמע שלמה פ' מזריע ועי' בקרבן אהרן דף קלא ס"ב: **ד]** תוס' ד"ה ובפ' אהרן דף קלא ס"ב: **ה]** **בא"ד** ומלאת דאתי' מק"ו טרח וכתב לה קרא. נ"ב כוונת דבריהם כמ"ש לעיל עה"ג דלא היה צריך קרא דוביום הראות וגו' לכתוב משמעותו לדבר מצוה רק הו"ל לפרש להדי' דבר הראות דגופי' ולק"מ קו' מהרש"א בזה על התוס' ודו"ק כי משמעות קרא דביום משמע להדי' לדבר מצוה וכמ"ש תוס' לעיל ד"ה דבר הראות כו':

הגהות מהר"י לנדא

א] תוס' ד"ה נפקא לי' וכו' משמע כשהאיסור מידוש אין ללמוד ממנו קולא. נ"ל כשהיתר מידוש אין ללמוד ממנו איסור ועי' בתוס' סנהדרין כז ע"א בד"ה ואין לך וכו'. ועי' בנודע ביהודה תניינא בהשמטות לסי' ל"ז בחלק י"ד:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה נפקא כו' ועוד י"ל כיון דלאורו לא אינו אלא משום דאינו יכול לראות בלא נר כו' קפידא בראייה כגון עולי רגליס: **(ב)** **בא"ד** וי"ל דאורחיה דהש"ס כו'. נ"ב וכה"ג כתבו התוס' במסכת סוכה בדף כד ובדף ל ע"ש: **(ג)** **בא"ד** הייגו תחלת דין הס"ד ואח"כ מה"ד ואביי אי מהתם ה"א הני מילי טומאה דלאו דגופי' וקשה דלעיל משמע דלא ס"ל פירכא דמגופיה דאית ליה לאביי כו' דמשמע דר' יהודה לא דריס מופינו הוה דריס ליה נמי שפיר אלא דאיצטריך לחבילי קש וחבילי עצים לכך דריש וביוס הראות כו' דמופינו ה"א טומאה דלאו כו' דמשמע דר' יהודה לא דריס מופינו הוה דריס ליה נמי שפיר אלא דאיצטריך לחבילי קש וחבילי עצים לכך דריש וביוס הראות כו' דמופינו ה"א טומאה דלאו כו' הייגו קולא דקאמר הכא חידוש הוא כו' ממנה אלא דכוותיה דהכי אמרינן פ' כל הבשר כו' ופירש רבינו יעקב דזהו חידושו דאי אתו ליה. נ"ב שם בדף קא קאמר בשתים דבשר בחלב חידוש הוא ופירש בקונטרס דחידושו דשניהם מין היתר זה לבדו וזה לבדו וכשנתערבו נאסרין ובתוס' הקשו עליו דטעם זה לא יתכן דבפרק אלו עוברין דף מד ובפ' ג' מיניס דף לא קאמר בהדיא דאין זה חידושו דהא אלאים נמי הכי הוה אלא זהו חידושו דאי אתו כו':

רבינו חננאל

דהא עצים ואבנים בכולי עלמא לא מיטמו והכא מיטמו בנגעים, הלכך חדוש הוא ומחדושא לא גמרינן ופשוטה היא. ועוד **אמר ר' מאיר מלקט אדם עצמות אביו ואמו במועד.** **(ה)** אוקמא מפני ששמחת הרגל עליו ואינו מתאבל עליהן, אבל בשאר הימים זולתי המועד, המלקט עצמות אביו ואמו מתאבל עליהן כל היום, ולערב אינו מתאבל עליהן. אמר רב חסדא ואפילו צרורין בסדינו. ירושלמי תני המעביר ארון ממקום למקום אין בו משום ליקוט עצמות, ר' יוסי אומר לעולם אין בהן משום ליקוט אלא אם [כן] מעבירין אותן באפקריסין ממקום למקום. ר' מנא הורה לר' הלל לקרוע ולהתאבל, כר' אחא דאמר יש ליקוט עצמות בארון של עץ, והורה לו שלא להטמאות, כר' יוסי דאמר אין ליקוט עצמות בארון ואפי' של עץ. תני ליקוט עצמות אין אומרים עליהן קינים ונהי, ואין אומרין עליהן ברכת אבלים ולא תנחומי אבלים. ואלו הן ברכת אבלים שאומרים בבית הכנסת, ותנחומי אבלים שאומרים בשורה. תני אבל אומרים עליהן דברים, רבנן דקיסרי אמרי (רבנן) [דברי] קילוסין. **ולא יעורר על מתו.** איזהו עיורור מזכירו בין המתים. הספד מספידו בפני עצמו. **תני** אשה לא תעורר על לווייתה במועד, שנאמר העתידים עורר לויתן. **קודם לרגל שלשים יום.** דאמר רב מעשה באחד שקבץ מעות לרגל בא ספדן ועמד על פתח ביתו, נטלן ונתנן לו ונמנע לעלות לרגל התקינו שלא יעורר כו'.

ע א מיי' פ"ט מהלכות טומאת צרעת הלכה ו סמג עשין רלד:

עא ב מיי' שם הל' ה: **עב** ג מיי' פי"ח מהל' אבל הלכה ג סמג לאוין עה ועשין דרבנן ב טוש"ע י"ד סי' תג סעיף ד:

עג ד מיי' שם הלכה ו ופ"ו מהלכות י"ט הלכה כד סמג לאוין עה טוש"ע א"ח סי' תקמז סעיף ג וטוש"ע י"ד סי' שמז סעיף א:

עד ה ו מיי' פי"ז מהל' אבל הלכה ח טור ש"ע י"ד סי' תג סעיף א:

א) שמחות פי"ב, ב) [בהרא"ש ובב"י איתא ואמרי לה כו'], ג) [וע"ע תוספות מנחות נא: ד"ה וי"ו ותוספות סנהדרין יד. ד"ה וה"ש], ד) [כלאיתא רש מגיגה], ה) [וכ"כ תוספות מגילה כ. וכסנהדרין לד: בד"ה דכתי' ובזבחים קיז. ד"ה והתורה], ו) [בגמ' שם לא מייתי שוס קרא ערש"י שם ותוספות], ז) וקיימא פירכא דלעיל דמגופי' ואילטריך וביוס הראות והא אית ליה לאביי משמעות כו' עד לא דריס ומופינו הוי דריס ליה נמי שפיר ע"כ גרא' לי כל"ל וכ"ה בחילופי גרסאות, ח) [וע"ע מוס' סנהדרין כז. ד"ה אין לך],

---

תוס' ד"ה נפקא ליה וכו' **וספר כריתות אצטריך** לדרשה אחרינא. וע"ע מוס' זבחים דף קיז ע"א ד"ה והתורה וכריתות דף טו ע"א מוס' ד"ה ערות:

(ג) [בהרא"ש ובב"י איתא ולמרי לה כו'], ד) [וע"ע תוספות מנחות נא: ד"ה וי"ו ותוספות סנהדרין יד. ד"ה וה"ש], ה) [כלאיתא רש מגיגה], ו) וכ"כ תוספות מגילה כ. וכסנהדרין לד: בד"ה דכתי' ובזבחים קיז. ד"ה והתורה], ז) [בגמ' שם לא מייתי שוס קרא ערש"י שם ותוספות], ח) וקיימא פירכא דלעיל דמגופי' ואילטריך וביוס הראות והא אית ליה לאביי משמעות כו' עד לא דריס ומופינו הוי דריס ליה נמי שפיר ע"כ גרא' לי כל"ל וכ"ה בחילופי גרסאות, ט) [וע"ע מוס' סנהדרין כז. ד"ה אין לך],

---

(ד) תוס' ד"ה נפקא כו' ועוד י"ל כיון דלאורו לא אינו אלא משום דאינו יכול לראות בלא נר כו' קפידא בראייה כגון עולי רגליס: **(ב)** **בא"ד** וי"ל דאורחיה דהש"ס כו'. נ"ב וכה"ג כתבו התוס' במסכת סוכה בדף כד ובדף ל ע"ש: **(ג)** **בא"ד** הייגו תחלת דין הס"ד ואח"כ מה"ד ואביי אי מהתם ה"א הני מילי טומאה דלאו דגופי' וקשה דלעיל משמע דלא ס"ל פירכא דמגופיה דאית ליה לאביי כו' דמשמע דר' יהודה לא דריס מופינו הוה דריס ליה נמי שפיר אלא דאיצטריך לחבילי קש וחבילי עצים לכך דריש וביוס הראות כו' דמופינו ה"א טומאה דלאו כו' הייגו קולא דקאמר הכא חידוש הוא כו' ממנה אלא דכוותיה דהכי אמרינן פ' כל הבשר כו' ופירש רבינו יעקב דזהו חידושו דאי אתו ליה. נ"ב שם בדף קא קאמר בשתים דבשר בחלב חידוש הוא ופירש בקונטרס דחידושו דשניהם מין היתר זה לבדו וזה לבדו וכשנתערבו נאסרין ובתוס' הקשו עליו דטעם זה לא יתכן דבפרק אלו עוברין דף מד ובפ' ג' מיניס דף לא קאמר בהדיא דאין זה חידושו דהא אלאים נמי הכי הוה אלא זהו חידושו דאי אתו ליה.

ליקוט עצמות אין אומרים עליהן קינים ונהי, ואין אומרין עליהן ברכת אבלים ולא תנחומי אבלים. ואלו הן ברכת אבלים שאומרים בבית הכנסת, ותנחומי אבלים שאומרים בשורה. תני אבל אומרים עליהן דברים, רבנן דקיסרי אמרי (רבנן) [דברי] קילוסין. **ולא יעורר על מתו.** איזהו עיורור מזכירו בין המתים. הספד מספידו בפני עצמו. **תני** אשה לא תעורר על לווייתה במועד, שנאמר העתידים עורר לויתן. **קודם לרגל שלשים יום.** דאמר רב מעשה באחד שקבץ מעות לרגל בא ספדן ועמד על פתח ביתו, נטלן ונתנן לו ונמנע לעלות לרגל התקינו שלא יעורר כו'.

ז) ל"ל אמר אביי אימא מפני וכו'.